

INTERNATIONAL SCIENTIFIC UNITY

II INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
PRACTICAL CONFERENCE
«Modern Approaches to Problem Solving in
Science and Technology»

Collection of abstracts

November 15-17, 2023
Warsaw,
Poland

UDC 01.1

II International scientific and practical conference «Modern Approaches to Problem Solving in Science and Technology» (November 15-17, 2023) Warsaw, Poland, International Science Unity. 2023. 482 p.

The collection of abstracts presents the materials of the participants of the International scientific and practical conference «Modern Approaches to Problem Solving in Science and Technology»

Kyiv National Linguistic University
National University of State Tax Service of Ukraine
Classic Private University
Kharkiv National Medical University
Lviv National Environmental University
Kryvyi Rih State Pedagogical University
Borys Grinchenko Kyiv University
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
Academy of Labour, Social Relations and Tourism
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
State University "Uzhhorod National University"
Zhytomyr Ivan Franko State University
Uman National University of Horticulture
National University of Ukraine on Physical Education and Sport
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University
Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy
Poltava State Medical University
National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»
"KROK" University
Kherson State University
Dnipro Applied College of Energy and Information Technologies
Flight Academy of the National Aviation University
Kherson state agrarian and economic university
Khortytsia National Educational and Rehabilitational Academy
State University Of Trade And Economics
Prydniprovaska State Academy of Civil Engineering and Architecture
Koretsky Institute of State and Law of the National Academy of Sciences Ukraine
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Kherson national technical university
Dragomanov Ukrainian State University
Dnipro State Agrarian And Economic University
Kyiv National University of Construction and Architecture
Odessa National Medical University
University of Customs and Finance
Odessa National Economic University
Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University of the Ministry of Health of Ukraine
Donetsk National Technical University
Dnipro Technological University "STEP"
Polissia National University
Alfred Nobel University
National University of Food Technologies
The National Academy of Statistics, Accounting and Audit
Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University
Bukovinian State Medical University
V.N. Karazin Kharkiv National University
National Aviation University
Volodymyr Dahl East Ukrainian National University
Ukrainian Engineering Pedagogics Academy
National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute"
Vinnytsia National Agrarian University
Zhytomyr Polytechnic State University
Dmytro Motomyi Tavria State Agrotechnological University
National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic Mariupol State University
National University of Kyiv-Mohyla Academy
Taras Shevchenko National University of Kyiv
Vasyl' Stus Donetsk National University
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv
"National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"

The materials of the collection are presented in the author's edition and printed in the original language. The authors of the published materials bear full responsibility for the authenticity of the given facts, proper names, geographical names, quotations, economic and statistical data, industry terminology, and other information.

The materials of the conference are publicly available under the terms of the CC BY-NC 4.0 International license.

CONTENTS

SECTION: AGRICULTURAL SCIENCES

Скорик В., Симоненко Н.

ВПЛИВ ПОПЕРЕДНИКА І СИСТЕМ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ
ГРУНТУ НА УРОЖАЙНІСТЬ ЦУКРОВОГО БУРЯКУ..... 19

Чернишов І.В.

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ ГРИБІВ ГЛИВА В ПРИСАДИБНИХ
І ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ ЯК ЕЛЕМЕНТ
ВІДНОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА НА
ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ..... 25

Сворак М.Л., Павкович С.Я., Огородник Н.З., Дудар І.Ф.

ПОЖИВНІСТЬ НАСІННЯ РІПАКУ ОЗИМОГО ЗАЛЕЖНО ВІД
СОРТУ 27

Гайдаш О.Л., Бондар О.В.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИЧИН ТА ЗАПОБІГАННЯ ТРАВМУВАННЮ
НАСІННЯ КУКУРУДЗИ НА ЕТАПАХ ПЕРВИННОГО
НАСІННИЦТВА 30

Stryzhak T.A., Hodnieva V.S., Martyniuk I.M.

HISTORY OF MULARD, CHARACTERISTICS AND PROSPECTS OF
CULTIVATION IN UKRAINE..... 33

Korobko A.A.

INFLUENCE OF SEED INOCULATION AND NUTRITION ON THE
GROWTH AND DEVELOPMENT OF SOYBEAN PLANTS..... 35

Герасимчук Л.В.

ВИРОБНИЧІ ПОТУЖНОСТІ ТОВ «ЗЕРНОПРОМ АГРО» ЯК ЛАНКИ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ..... 38

SECTION: ARCHITECTURE AND CONSTRUCTION

Vasylenko V.M., Ziemtsova P.O.

BIONIC FORM AND BIO-TRANSFORMED STATIC ELEMENTS IN
INTERTERIOR DESIGN..... 41

Лиманець В.А., Хараборська Ю.О. ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ДЛЯ ЛІТНІХЛЮДЕЙ В УКРАЇНІ.....	43
---	----

Шебек Н.М., Трохименко Ф.С. ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЖИТЛОВОЇ ЗАБУДОВИ НА ПІДТОПЛЮВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ.....	46
---	----

Шебек Н.М., Парфенюк Г.С. ПРИНЦИПИ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ АДАПТИВНИХ ПОСЕЛЕНЬ.....	51
--	----

SECTION: ART HISTORY

Vasylenko V.M., Zientsova P.O., Kukosh Y.S. THE COMPOSITION OF APPLYING A PRINT TO TEXTILE MATERIALS FOR INTERIOR DESIGN.....	56
--	----

Павлова А.В. МОНОХРОМНА ГРАФІКА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОБРАЗОТВОРЕННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ ПАЛІТРИ ВІРШОВАНОГО ВИДАННЯ.....	58
--	----

SECTION: AUTOMATION AND ROBOTICS

Чумак Л.І., Гаращенко І.К. ОПТИМІЗАЦІЯ РЕЖИМУ СУШІННЯ ДЕРЕВИНИ.....	60
---	----

Borodin M., Dolhoierova K., Dzhuma L., Sereda O. METHOD OF IDENTIFICATION OF AERODROME RUNWAY LIGHTS WITH THE USE OF UNMANNED AERIAL VEHICLE.....	63
--	----

SECTION: BIOLOGY

Zhukov Yu.I., Roman L.G., Sidashova S.O., Kirovich N.O. GRAY UKRAINIAN CATTLE - AN IMPORTANT COMPONENT BIODIVERSITY OF THE FAUNA OF EUROPE.....	68
--	----

SECTION: BOTANY AND FORESTRY

Ананьєва Т., Ключник В.
ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА В
ОБУХІВСЬКОМУ ЛІСНИЦТВІ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
(УКРАЇНА)..... 71

SECTION: CHEMISTRY

Невмержицька Г., Чайка М., Чумак В., Камінський О., Панасюк Д.
ВПЛИВ ДИМЕТИЛФОРМАМІДУ НА ХІМІЧНЕ РОЗЧИНЕННЯ Cd1-
XHgXTe У ВОДНИХ РОЗЧИНАХ K₂Cr₂O₇ – HBr – ДМФА..... 74

Римар О., Чайка М., Денисюк Р., Камінський О., Панасюк Д.
ЗАКОНОМІРНОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОЛІРОВАНОЇ ПОВЕРХНІ
МОНОКРИСТАЛІВ CdTe ДЛЯ НАПІВПРОВІДНИКОВОЇ
ЕЛЕКТРОНІКИ..... 76

Камінський О., Денисюк Р., Чайка М., Панасюк Д.
ФОТОКАТАЛІТИЧНА АКТИВНІСТЬ ГІДРОКСИПАТІТУ,
СИНТЕЗОВАНОГО ЗОЛЬ-ГЕЛЬ МЕТОДОМ..... 78

Pesaroglo O.G., Pozharytskyi O.P., Beldii M.G.
PARTICULARITIES IN THE AGRARIAN STUDENTS TRAINING
WITHIN THE CHEMICAL DISCIPLINES CYCLE IN THE MODERN
EDUCATION SYSTEM..... 80

SECTION: COMPUTER ENGINEERING

Щербаков С., Хрипко С.
ВИКОРИСТАННЯ СТРУКТУРИ ОБЕРТАННЯ КАПІТАЛУ В МЕРЕЖІ
БЛОКЧЕЙН..... 82

Гусак О., Фестич Д.
ДОСВІД СТВОРЕННЯ СЕРВІСУ СИНХРОННОГО ПЕРЕГЛЯДУ
ВІДЕО 87

SECTION: ECONOMY

Пархаєва Н. В., Шудрук Д. Р.
ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО
СТАНУ..... 89

Булгакова К.В., Олійник А.А.

THE INFLUENCE OF INTERNATIONAL CREDITS ON THE
DEVELOPMENT STRATEGIES AND COMPETITIVENESS OF
COMPANIES.....

Власюк С.А., Ясінський О.Р.

АГРОСТРАХУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ..... 96

Filipkovska L.

FEATURES OF APPLYING METHODS OF DATA MINING IN
ENTERPRISE ECONOMICS..... 100

Firman M.A.

ANALYSIS OF THE RISK ENVIRONMENT OF OIL AND GAS
EXTRACTION FIELDS..... 102

Павлова В.А.

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ В РОЗДРІБНІЙ
ТОРГІВЛІ..... 105

Філіна С., Кужель О.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА... 107

SECTION: FOOD TECHNOLOGIES

Белка А., Яценко Д., Рацук М.

ОДЕРЖАННЯ ХАРЧОВИХ ДОБАВОК З РОСЛИННОЇ СИРОВИНИ... 110

SECTION: FINANCE AND BANKING

Заруцька О.П., Вошак О.В.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТІВ
І ПОСЛУГ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ КРАЇНИ..... 112

Dmytrenko Y., Oliinyk A.

THE INFLUENCE OF GEOPOLITICAL FACTORS ON
INTERNATIONAL CREDIT OPERATIONS..... 116

SECTION: HISTORY

Іванюк О., Романенко Д.
ОБРАЗ ЧЕРНІГІВЩИНИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ У
ПОДОРОЖНІХ ЗАПИСКАХ АНГЛІЙСЬКИХ МАНДРІВНИКІВ..... 119

Humennyi S.
AN OVERVIEW OF SMUGGLING ACTIVITIES ON THE POLISH-
SOVIET BORDER IN THE 20S AND 30S OF THE XX CENTURY..... 125

**SECTION: INFORMATION TECHNOLOGY AND
CYBERSECURITY**

Bitkova T., Tarasov V.
ANALYSIS OF IT MARKET OF UKRAINE: CURRENT STATE AND
TRENDS..... 129

Єршова Н. М.
ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ НА ОСНОВІ ДИСПЕРСІЙНОГО АНАЛІЗУ
СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ..... 133

Самборська Д.В.
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ВИКОРИСТАННЯ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ..... 139

Samoilenko O.V.
ANALYSIS OF THE PROBLEMS OF USING VR-TECHNOLOGIES IN
TRAINING OPERATORS OF COMPLEX SYSTEMS..... 143

Ярош І., Полуніна Д.
АЛГОРИТМІЗАЦІЙНЕ ПІДГРУНТЯ ДЛЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ДОДАТКУ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ..... 146

Andrieiev Y., Nariezhnii O.
METHODS AND MEANS FOR BUILDING A SECURE A-GPS WEB
RESOURCE 153

Makhenko Y., Yatsenko O., Stelmashenko Y., Nekhaienko K.
DATABASE DESIGN VIA DJANGO FRAMEWORK..... 156

Zemlianskyi A. INTERACTION OF TRADITIONAL UKRAINIAN CULTURE AND MODERN IT TECHNOLOGIES: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES	159
Корабльова Д.О. ЗАСТОСУНОК ДЛЯ РОЗПІЗНАВАННЯ ВИДІВ ГРИБІВ НА ОСНОВІ МЕСЕНДЖЕРУ	162
SECTION: INTERNATIONAL RELATIONS	
Liulka H. THE ROLE AND IMPORTANCE OF IMPLEMENTING PROJECTS FUNDED BY INTERNATIONAL DONORS IN THE DEVELOPMENT OF THE POLTAVA CITY TERRITORIAL COMMUNITY.....	164
SECTION: JOURNALISM	
Briukhno O., Tonkonoh I. THE PRINCIPLES OF JOURNALISTIC ACTIVITY DURING A STATE OF WAR IN UKRAINE.....	169
SECTION: JURISPRUDENCE	
Горбонос Л. ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИХ САНКЦІЙ У СФЕРІ КАПІТАЛЬНОГО БУДІВНИЦТВА	172
Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є., Микитенко О.Б. ХАРАКТЕРИСТИКА ЕТАПІВ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ЗА ЧИННИМ КПК УКРАЇНИ.....	175
Дерець В. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ.....	180
Шебаніц Д.М., Шебаніц В.Ф. ОСОБЛИВОСТІ РОЗІРВАННЯ ШЛЮБНИХ ВІДНОСИН В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	184

Чубата М.В. ТРАКТУВАННЯ ТЕРМІНІВ «НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНЕ БУДІВНИЦТВО» ТА «ДЕРЖАВНЕ БУДІВНИЦТВО» ДОСЛІДНИКАМИ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917–1921 РОКІВ.....	187
Дідух Х.В. ТЕРОРИЗМ ХХІ СТОЛІТТЯ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....	191
Савченко А., Толмачова Т. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНИХ НОРМ ЄС В ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ – ЕЛЕМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ....	194
Завірюха А.С., Широкова-Мурараш О.Г. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ.....	197
Стеценко М.В. СПІВВІДНОШЕННЯ КОРПОРАТИВНОГО ДОГОВОРУ ТА ІМПЕРАТИВНИХ НОРМ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....	201
SECTION: MANAGEMENT	
Самусь Н.О., Аксентюк М.М. ЕФЕКТИВНІСТЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В МЕНЕДЖМЕНТІ.....	203
Пойта І.О., Мосійчук І.В., Калініченко О.О. УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС НА ШЛЯХУ ДО МОДЕРНІЗАЦІЇ: ГІБРИДНИЙ ФОРМАТ РОБОТИ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я СПІВРОБІТНИКІВ.....	206
Ященко М.В. МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КЛІНІЧНИМИ ВИПРОБУВАННЯМИ В КОНТРАКТНИХ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ НА ЗАСАДАХ РЕГУЛЯТОРНИХ ІНСТРУМЕНТІВ...	211
Дяченко М.І. ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	213

SECTION: MARKETING

Корж М., Шкорин І., Краснощок В.
 РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО МАРКЕТИНГУ В ГЛОБАЛЬНОМУ
 ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРИ..... 216

Саєнсує М.А., Тарасова К.І., Кочевой М.М., Личко Г.
 АКТУАЛЬНІСТЬ ВИБОРУ ПОЛІТИКИ РОЗПОДІЛУ 219

SECTION: MEDICINE

Рузін Г.П., Василенко В.М., Вакуленко К.М.
 ЧУЖОРІДНІ ТІЛА ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВОЇ ДІЛЯНКИ ТА ШИЇ..... 222

Савельєва Н.М., Діасамідзе М.Е.
 ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ЗДОРОВ'Я ТА СОЦІАЛЬНИЙ
 СТАН ПАЦІЄНТІВ У СТОМАТОЛОГІЧНІЙ ПРАКТИЦІ: АНАЛІЗ
 ЯКОСТІ ЖИТТЯ ТА ПСИХОСОЦІАЛЬНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ..... 227

Slobodian K.V.
 THE ROLE OF PROSTAGLANDIN E2 IN THE EXCRETION OF
 OSMOTICALLY CONCENTRATED URINE UNDER THE 3% OF
 SODIUM CHLORIDE SOLUTION LOADING IN INTACT SEXUALLY
 MATURE RATS..... 230

Потапов С.М., Горголь Н.І.
 СТАН ЕКСТРАЦЕЛЮЛЯРНОГО МАТРИКСУ В ЕМБРІОНАЛЬНОМУ
 РАКУ ЯСЧКА..... 233

Герасименко О.І., Вакуленко А.І.
 СТАВЛЕННЯ ЛІКАРІВ-РЕНТГЕНОЛОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНИХ
 ШКІДЛИВОСТЕЙ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАСОБАМИ
 ПРОФІЛАКТИКИ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ..... 239

Велика А.Я., Горбатюк І.В., Каралаш К.С.
 ЗМІНА ПОКАЗНИКІВ ІОНОРЕГУЛЮВАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ НИРОК
 ЗА УМОВ ВОДНОГО ТА СОЛЬОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ ПРИ
 СУЛЕМОВІЙ НЕФРОПАТІЇ..... 241

Воронцов М.Е., Дробішев О.С., Демочко Г.Л.
 ЗВ'ЯЗОК МИСТЕЦТВА І МЕДИЦИНИ. ЛІКАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ
 ЯК МИСТЕЦТВО..... 243

246

Гошовська А.В., Домчук В.А. ПРЕГРАВІДАРНА ПІДГОТОВКА ТА ПРОФІЛАКТИКА ДІЇ АСОЦІЙОВАНОЇ ІНФЕКЦІЇ НА НЕВИНОШУВАННЯ ВАГІТНОСТІ...	
Гошовська А.В., Арійчук Д.І. ДОПЛЕРОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ ТА МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЯЦІЇ КРОВООБІГУ ПЛАЦЕНТАРНОГО КОМПЛЕКСУ У ЖІНОК З ПОРУШЕНИМ МІКРОБІОЦЕНОЗОМ ПІХВИ.....	251
Гошовська А.В., Соха Н.Я. ДАНІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНИХ МЕТОДІВ ДІАГНОСТИКИ У ЖІНОК З ПЕРЕНОШЕНОЮ ВАГІТНІСТЮ.....	254
Гошовська А.В., Бабченко В.О. ВПЛИВ TORCH – ІНФЕКЦІЇ НА СТАН ПЛАЦЕНТАРНОГО КОМПЛЕКСУ У II ТА III ТРИМЕСТРІ ГЕСТАЦІЇ.....	259
Shundryk M., Tkachenko I., Marchenko I. IMPAIRMENT OF COGNITIVE FUNCTIONS AFTER TOOTH EXTRACTION.....	263
Masikevych Y., Popovetskyi G., Burdeniuk I., Masikevych A. SANITARY AND ENVIRONMENTAL CONDITION OF THE DNISTER RIVER WITHIN THE BOUNDARIES OF THE KHOTYNSKY NATIONAL NATURE PARK.....	267
Сас В.В. ПРОГНОЗУВАННЯ ТРИВАЛОСТІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДУ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ.....	269
Дамчук А.Є., Корнєва К.Ю., Федорченко К.Б., Демочко Г. ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ МЕДИЧНОЇ СУБКУЛЬТУРИ: РІЗНИЦЯ МІЖ ЖІНОЧИМИ ТА ЧОЛОВІЧИМИ ПІДХОДАМИ ДО ПРАКТИКИ ЛІКАРЯ.....	272
SECTION: PHARMACEUTICS	
Паламар А.О., Перепелюк А.О., Скринчук О.Я. РЕІМБУРСАЦІЯ, ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ.....	274

SECTION: PEDAGOGY, PHILOLOGY AND LINGUISTICS

Lutsenko R.

ADAPTATION OF BRITISH NATIONALLY-BIASED LEXICON IN SOCIAL AND POLITICAL LIFE: THE CASE OF MULTIMODALITY... 277

Пальчикова О.О., Кобилінська А.С.

КУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ..... 278

Сидоров Д.Ю., Іманова Н.І., Дорошенко О.В., Пожар В.Й.

ЕТАПИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ ХАРКОВА ПІД ЧАС ВІЙНИ 282

Ваколя З.М., Палкуш О.В.

РЕАЛІЗАЦІЯ ТЕАТРАЛЬНО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗДО (НА ПРИКЛАДІ ЗДО № 39 УЖГОРОДСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ «ЖУРАВЛИК»)... 284

Liulka O.

USING THE TRAINING METHOD TO TEACH STUDENTS THE BASICS OF HEALTH..... 286

Solovei M., Solovei L.

USING LABSTER VIRTUAL LABORATORIES IN TERTIARY EDUCATION 291

Пономаренко Т.О., Рудніцька О.П.

СПІЛЬНА З ОДНОЛІТКАМИ ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНО-ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ 5-ГО РОКУ ЖИТТЯ..... 293

Пономаренко Т.О., Глазова О.С.

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАЦІОНАЛЬНИХ І СІМЕЙНИХ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ..... 297

Литвин А.Ф., Великдан Ю.В.

РОЛЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТІ УКРАЇНИ..... 302

Кривонос М.П., Мінгальова Ю.І. ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ (VR) І ДОДАТКОВОЇ (AR) РЕАЛЬНОСТЕЙ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ.....	305
Ігнатенко О.В. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	310
Волкова І.В., Масло О.В., Кіпта М.С. НЮАНСИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ІЗ ОНОМАСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ У ПОЛЬСЬКІЙ МОВІ.....	314
Пустовойт Г.Л., Ярмола Т.І. РОЛЬ МОТИВАЦІЇ У САМООСВІТІ ТА ПРОФЕСІЙНОМУ ВДОСКОНАЛЕННІ ЛІКАРЯ.....	316
Романчук С.М. ДЕЩО ПРО РОЛЬ МОТИВАЦІЇ У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	318
Чуприненко М., Олексенко В.П. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ТА СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕОЛЕКСЕМ У ТВОРАХ ОКСАНИ ЗАБУЖКО.....	321
Комісарова І.В., Комісаров Ю.О. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ АСИНХРОННОГО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	326
Покотило П.Г. ДУАЛЬНА ПАРА ЛІНГВІСТИЧНИХ ІКОН «РОБОТ МЕХАНІЗМ?» - «ЛЮДИНА» ЯК ЦІЛЕ Й ЧАСТИНИ ЦІЛОГО.....	330
Жадленко І.О. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ- ЛОГОПЕДА.....	332
Кривонос О.М., Галіцький А.В., Кривонос М.О. ПРОБЛЕМА ВИБОРУ МОВИ ПРОГРАМУВАННЯ В ЯКОСТІ ЗАСОБУ ВИВЧЕННЯ ООП.....	334

Сікора Я.Б. ПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ ЯК ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ІТ-ФАХІВЦІВ.....	338
Корчук Т., Drachuk V., Dikal M. USING CLASSTIME AS AN EFFECTIVE INTERACTIVE LEARNING TOOL FOR STUDYING PHARMACOLOGY.....	341
Турченко V. USE OF INTERNET WEB-SITES IN TEACHING ENGINEERING STUDENTS A FOREIGN LANGUAGE.....	343
Дейнега Н. ВПРОВАДЖЕННЯ STEM ТЕХНОЛОГІЙ В ІНТЕГРОВАНОМУ НАВЧАННІ ХІМІЇ.....	346
Буханістий Д.С., Федосенко Л.І., Пінчук І.О. АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТІВ LIFE ТА DEATH АМЕРИКАНСЬКОГО МУЛЬТИПЛІКАЦІЙНОГО ФІЛЬМУ «КОКО».....	348
Літвіх А.В., Кондрук В.Ю. ЛЕКСИЧНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК ПРОЯВ ВЗАЄМОДІЇ ІСПАНСЬКОЇ ТА ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	354
Zarivna O.T., Khymai N.I. STUDYING ENGLISH WITH EXTRACURRICULAR LEARNING TECHNOLOGIES.....	359
Feshchuk A., Halatsyn K. THE EFFECT OF PROBLEM SOLVING METHOD ON STUDENTS ENGAGEMENT AT ENGLISH CLASSES.....	364
Anichkina O., Avdieieva O., Nikolaeva Y., Karabinska S. OPPORTUNITIES OF STEM EDUCATION FOR FORMING THE COMPETENCES OF STUDENTS IN CHEMISTRY.....	366
Левицька А.І., Ходанович Е.М. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ТА АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	370
Butko O. THE PRAGMATICS AND THE DISCOURSE INTERCONNECTION.....	372

Решетняк Я.В. ВІДТВОРЕННЯ ЧОЛОВІЧОГО МОВЛЕННЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ.....	374
Khaider Y.M. INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATION SYSTEM.....	377
Лук'янець Г.Г. СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ.....	379
Гірняк С.П., Мусяк Н.П. ЕЛЕКТРОННІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	382
Яворська О.В., Раба Б.Б. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ КАЛІГРАФІЧНИХ ХВИЛИНОК НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В 2–4 КЛАСАХ.....	386
Луців С.І., Антонів О.І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕТИКЕТНОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	389
Луців С.І., Журавчик С.М. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ІЗ ВИВЧЕННЯ «ДІЄСЛОВА».....	392
Луців С.І., Хурхач С.М. ВИВЧЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ.....	395
Луців С.І., Щерба В.С. ЛІНГВІСТИЧНЕ ЯВИЩЕ АНТОНІМІЇ.....	397
Savenko I. PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCES OF FUTURE TEACHERS OF LABOR EDUCATION AND TECHNOLOGY.....	400

SECTION: PHILOSOPHY

- Попов В. Ю., Попова О. В.**
«ŚWIATOPOGLĄD» VS «POGLĄD NA ŚWIAT»?..... 405

SECTION: PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

- Шафранський І.В., Шимечко А.Я.**
ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ВИХОВАННЯ
ДОПРИЗОВНОЇ МОЛОДІ..... 411

- Бричук М.С., Дєдх М.О., Клімчук В.В.**
ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ ФАКТОРІВ НА СПОРТСМЕНІВ, ЯКІ
СПЕЦІАЛІЗУЮТЬСЯ В ТАНЦЯХ НА ВІЗКАХ..... 413

- Пангелова Н.Є., Кравченко Т.П., Пангелов Б.П., Рубан В.Ю.**
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАНЯТЬ
ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ ВИХОВНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ З
ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ..... 417

- Мірошніченко В.М.**
МОДЕЛІ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ЖІНОК ПЕРШОГО
ПЕРІОДУ ЗРІЛОГО ВІКУ РІЗНИХ СОМАТОТИПІВ..... 420

SECTION: PSYCHOLOGY

- Єзерська Н.В.**
ОСНОВНІ ДЕСКРИПТОРИ СУБ'ЄКТИВНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ
ОБДАРОВАНИХ ПІДЛІТКІВ..... 424

- Volchenko L.P., Harkavets S.O.**
SOCIAL-PSYCHOLOGICAL RISKS INTERNALLY DISPLACED
PERSONS IN UKRAINE..... 430

- Яковицька Л.С.**
САМОРЕГУЛЯЦІЯ ЯК ЧИННИК ПЕРЕТВОРЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В
ПРОЦЕСІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ..... 433

- Adamanov R., Mezhenko O.**
ENHANCING AVIATION SAFETY THROUGH THE INTEGRATION
OF TEMPORAL REGULATION AND EMERGENCY DECISION-
MAKING SKILLS FOR PILOTS..... 435

SECTION: PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION

Резнік Н.П., Котляров В.О.
ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ КОМПАНІЇ..... 438

SECTION: TECHNICAL SCIENCES

Voloshyn M.M.
ENERGY EFFICIENT WATER SUPPLY OF IRRIGATION PUMPING
STATIONS 442

Землянський А.В., Антонова Є.М.
ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ АВІАДИСПЕТЧЕРА ПРИ КООРДИНАЦІЇ
ОПЕРАЦІЙ ПРИ ОДНОЧАСНОМУ ВИКОРИСТАННІ ЗЛІТНО-
ПОСАДКОВИХ СМУГ..... 444

Землянський А.В., Згерський Н.І.
АЛГОРИТМ ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ СУПУТНОГО СЛІДУ ДЛЯ
ДИСПЕТЧЕРСЬКИХ ТРЕНАЖЕРІВ..... 448

Землянський А.В., Кревський П.А.
АНАЛІЗ СПРОЩЕНОГО ІНТЕРФЕЙСУ ВВЕДЕННЯ КОМАНД У
МОДЕЛЮЮЧОМУ КОМПЛЕКСІ РОБОТИ АВІАДИСПЕТЧЕРА..... 451

Литвиненко В.М.
ОПТИМІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИГОТОВЛЕННЯ КРЕМНІЄВОГО
ВАРИКАПА..... 454

Шевченко В.В., Порох О.С.
РОЗВИТОК ТУРБОГЕНЕРАТОРОБУДУВАННЯ У ВІДПОВІДНОСТІ
З РОЗВИТКОМ СУЧАСНОЇ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ..... 458

Xiang Zhang, Borysevych V.
FORMING ANALYSIS OF COMPLEX SHAPE AIRCRAFT LOAD-
BEARING BRACKET BASED ON DEFORM-3D..... 464

Vyhovskyi H., Plysak M.
ADVANTAGES OF USING SPIRAL-STEP FACE MILL WITH
OBLIQUE AND VERTEXLESS CUTTING INSERTS..... 467

Ким Ен Дар
АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ПОДХОД К ДИАГНОСТИКЕ ОПН..... 470

SECTION: VETERINARY MEDICINE

Logvinova V.V., Vusikhis T.O.

PATHOMORPHOLOGICAL CHANGES IN DOG MAMMARY GLAND
ADENOCARCINOMA.....

475

Попова І.М., Тодорова У.О., Сідашова С.О.

БІОТЕХНОЛОГІЯ «ЕМБРІОДОНАЦІЯ+ЕМБРІОТРАНСФЕР» ЯК
МОДЕЛЬ ВИРІШЕННЯ ПРИСКОРЕНОГО ВІДТВОРЕННЯ
ПЛЕМІННОГО ПОГОЛІВ'Я ВРХ В УКРАЇНІ ЗА ПІСЛЯВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ АГРОСЕКТОРУ.....

477

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАЦІОНАЛЬНИХ І СІМЕЙНИХ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Пономаренко Тетяна Олександрівна,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри дошкільної освіти
t.ponomarenko@kubg.edu.ua

Глазова Олеся Сергіївна,

здобувач вищої освіти
спеціальності 012 Дошкільна освіта
gos130581@gmail.com

Київський університет імені Бориса Грінченка

На фоні сучасних кардинальних змін, що відбуваються в суспільному житті, здоров'я стає одним із найбільш важливих факторів національної безпеки. Воєнні дії, низький стан матеріального добробуту значної частини населення, неякісне харчування, забруднення повітря, наслідки пандемії – всі ці фактори негативно впливають на якість життя людей, зокрема дітей раннього й дошкільного віку.

Аналіз наукових робіт Т. Андрющенко, О. Іванашко, Т. Книш, Г. Беленької, О. Богініч, Н. Денисенко, Н. Левінець, Л. Лохвицької, М. Машовець, С. Юрочкіної, В.Нестеренко свідчить про достатню кількість напрацювань щодо формування в дітей ціннісного ставлення до власного здоров'я. Проте реформування системи вітчизняної дошкільної освіти, останні події, пов'язані з війною, зумовлюють необхідність звернутися до означеної проблеми.

Здоров'язбережувальна компетентність формується в дітей дошкільного віку відповідно до освітньої лінії Державного стандарту дошкільної освіти «Особистість дитини» і визначається як здатність до застосування навичок здоров'язбережувальної поведінки відповідно до наявної життєвої ситуації, на до актуалізації сформованих ставлень та цінностей, які спрямовані на дотримання навичок здорового способу життя, збереження та зміцнення здоров'я у повсякденній життєдіяльності [10].

Необхідно, щоб емоційно-ціннісна орієнтація дитини була спрямована на позитивне ставлення до національних та сімейних здоров'язбережувальних традицій. Потрібно забезпечити спільну діяльність педагогів з батьками для усвідомлення дітьми важливості фактора здоров'я, цінності життя; для попередження негативного впливу шкідливих звичок та недбалого ставлення до свого організму, поведінки та зовнішнього вигляду [10].

Існує нагальна потреба участі батьків у формуванні здоров'язбережувальної компетентності в таких напрямках:

1) створення вдома умов для самостійно діяльності дітей (допомога дитині при облаштуванні ігрових та спортивних кімнат сприяє стимуляції її зусиль до покращення власного здоров'я);

2) залучення дітей до дотримання особистої та громадської гігієни (дитина шостого року життя повинна мати навички охайного споживання їжі, користування посудом і серветкою, вміння доглядати за своїм тілом, утримувати одяг в чистоті та порядку, прибирати кімнату; цьому сприяє участь дітей в сімейному приготуванні страв та спільних обідах, підтримання належної естетичності приміщення, зручності у використанні обладнання, посуду, іграшок тощо);

3) формування стійкого інтересу до родинного способу життя (дитина має знати традиції сім'ї, ставлення батьків до здорового способу життя, дотримуватись прийнятого режиму дня, залучатись до спільної до спорту, процедур для загартування тощо);

4) закріплення навичок безпечної поведінки вдома та на вулиці (потрібно не лише ознайомити дитину з правилами, а й навчити завчасно повідомляти дорослому про погане самопочуття, виконувати під його керівництвом необхідні лікувально-профілактичні процедури тощо) [3].

Серед традиційних методів фізичного виховання ефективними вважаються загально-розвивальні вправи (ранкова гімнастика, фізкультурні паузи), шиккування, танцювальні рухи, рухливі ігри, заходи спортивного характеру. При цьому потрібно враховувати чинник авторитетності дорослого, реакцію дитини на позитивну оцінку та осуд, її ставлення до відповідних занять однолітків тощо.

Важливим є використання гри як засобу всебічного розвитку дитини. Навіть найпростіші ігри-дії з ляльками мають певну мету: нагодувати її, покласти спати тощо. В процесі гри діти переживають почуття, пов'язані зі своїми ролями: турботу та ніжність «матері», відповідальність «лікаря», справедливість «вихователя» тощо. Отже, гра зумовлює актуалізацію самоусвідомленості дитини, формування відповідальності за стан власного здоров'я, навичок самоорганізації, розвиток емоційних станів радості й задоволення.

Важливим завданням дошкільної освіти на сучасному етапі її розвитку є зміцнення фізичного, психічного й духовного здоров'я дитини в комплексі з вихованням любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв. Одним із способів патріотичного виховання є використання народних іграшок з специфічним національним оформленням. Вони мають пізнавальну цінність для дитини, розвивають традиційні культурні навички.

Одним із основних викликів для сучасної дошкільної освіти є вирішення питання психологічної підтримки дітей та їхній родин в умовах воєнного стану. Міністерством освіти і науки України впродовж періоду воєнного стану було надіслано низку рекомендаційно-роз'яснювальних листів, в тому числі «Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах

воєнного стану в Україні» (лист Міністерства освіти і науки України від 29.03.2022 № 1/3737-22) [9], а також методичні рекомендації щодо проведення просвітницької роботи з учасниками освітнього процесу в закладах дошкільної освіти з питань уникнення враження мінами, вибухонебезпечними предметами та ознайомлення з правилами поведінки в надзвичайних ситуаціях (лист Міністерства освіти і науки України від 25.04.2022 № 1/4428-2) [6]. Повну інформацію про законодавство, рекомендовані методики та загальний стан освітньої галузі представлено в інформаційно-аналітичному довіднику «Освіта України в умовах воєнного стану» [8].

В умовах психологічного навантаження важливо навчити дитину засобам зменшення тривожності. На вебсайті Міністерства освіти і науки України розміщено матеріали для педагогів: поради щодо надання психологічної допомоги, дитячий інформаційний комікс «Поради від захисника України», рекомендації експертів ЮНІСЕФ «Як підтримати дітей у стресових ситуаціях». Розроблена парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку «Моя країна – Україна» [ ] з метою об'єднати зусилля педагогів і батьків для формування в дітей не лише позитивного ставлення до своєї країни, а й розвитку ціннісних орієнтацій, виховання поглядів на сім'ю як частину українського народу, зі своїми традиціями і самобутньою культурою. На сайті МОН України у рубриці «Сучасне дошкілля під крилами захисту» розміщені різноманітні дієві матеріали та корисні посилання. Також проводиться щотижневий Всеукраїнський онлайн-марафон «Реалізація змісту Державного стандарту дошкільної освіти в парціальних програмах», інформація якого також стане в нагоді як вихователям, так і батькам.

На думку психологів діти п'ятого-шостого років життя здатні вже не просто відчувати і згадувати травмуючі події, але й осмислювати та глибоко переживати їх. У них діагностується посттравматичний стресовий розлад за такими ознаками: надмірна настороженість, тривожність навіть у спокійній обстановці; страх розлучення з батьками («прилипання» до значущого дорослого); страх появи людини в камуфляжі, реакція на різкий звук, телевізійні новини чи навіть малюнок; проблеми із засинанням, нічні кошмари – страх, що хтось ховається під ліжком і може вбити; крики та істерики без видимих причин, агресивність чи плаксивість – дитина нападає першою чи навпаки ховається; нав'язливі ігрові сюжети – діти щодня граються в війну, лікарню, бомбосховище; тенденція до регресивної поведінки – старші дошкільники поведуться як маленькі дітки, може з'явитися енурез та енкопрез, звичка смоктати палець, можуть навіть зникнути навички мовлення [5].

Щоб сформувати у дитини позитивний підхід до подолання страху, потрібно звернутись до її попереднього досвіду боротьби зі стресом, а також виховувати оптимізм та позитивне мислення. Корисні поради дають психологи, представники громадських організацій. Так, Жіночий Ветеранський Рух пропонує: не ігнорувати запитання про війну і не лякати дітей; нагадати, що всі герої казок проходили випробовування – це допоможе запустити механізми адаптації; пояснити, що таке бомбосховище – безпечне місце, але менш

комфортне, тому дитина повинна знати, що їй треба взяти з собою, відчувати власну відповідальність і мати певний контроль над ситуацією; під час обстрілів перевести увагу дітей на фантазування – вигадати янголів чи фей, які боронять укриття; висловити емоції і попросити дитину поділитись своїми, дати знати, що вона не одна – відсутність паніки буде опорою при спілкуванні; залучати дитину до буденних справ, пропонувати їй самостійно вибрати те, чим вона буде займатися – це допомагає сконцентруватися і відчувати спокій [7].

Важливо, щоб діти вміли самостійно знімати напругу. Рухливі та спортивні ігри, фізичні вправи не тільки заряджають дитину позитивними емоціями, а й зменшують м'язові затиски, сприяють подальшому розслабленню. Також корисні навички спокійного, рівного дихання й візуалізації місця, де дитина звикла відчувати себе спокійно.

Прояви творчості в різних видах діяльності, вивчення іноземної мови також допоможуть дитині стабілізувати власні психічні стани. Для зняття напруги також можна використовувати зустрічі психолога з батьками і дітьми, анкетування, колективні вправи. Прості ігри пропонує Центр громадського здоров'я, посилаючись на розробки міжнародної благодійної організації «Save the Children»: вправи для розслаблення та глибокого дихання, для зняття м'язового напруження та масажу рук. Фахівці пропонують навчити дітей цим іграм і виконувати їх під час стресу [4].

Якщо хтось із батьків повернувся травмованим – діти матимуть вторинну травматизацію. Така ситуація потребує особливої атмосфери всередині родини. Казкотерапія – один з найефективніших психологічних методів у роботі з дітьми. Приклад таких терапевтичних казок – збірник «Батьки повертаються з війни». Він містить розповіді з малюнками для дошкільного віку, які проєктують моделі стосунків, визначають цінності, формують патріотичні та гуманістичні ідеали, сприяють формуванню духовно здорової особистості [11].

У старшому дошкільному віці закладаються основи здоров'я. Заклади дошкільної освіти разом з сім'єю мають створити умови, що сприяють оптимальному розвитку дитини, отриманню нею знань про людський організм, опануванню санітарно-гігієнічними навичками. Та основне їх завдання – викликати зацікавленість і позитивні емоції, щоб дитина прагнула до самостійності, вчилася бути творцем свого здоров'я, брала приклад з вихователів та членів родини.

Вважаємо, що в сьогоденних умовах воєнного стану треба звернути більшу увагу на контроль та забезпечення саме фізичного й психологічного здоров'я дітей дошкільного віку, формування їх позитивного ставлення до національних і сімейних здоров'язбережувальних традицій. Дітям шостого року життя, які пережили стресові ситуації, необхідно вміти правильно реагувати на них і знати, як знімати напругу. Враховуючи можливе продовження освіти дітей дошкільного віку в дистанційному форматі, потрібно мати, розробляти якомога більше різних педагогічно доцільних, ефективних, цікавих форм освітньої взаємодії вихователів з дітьми, використання яких сприяє налагодженню спілкуванню, збереження здоров'я, здоровій поведінці в соціумі на засадах

гуманізму та усвідомлення цінності життя, формування позитивного ставлення до національних і сімейних здоров'язбережувальних традицій в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Безпечний простір. Корекційно-розвиткова програма формування стійкості до стресу в дітей дошкільного віку та школярів : навч.-метод. посіб. / заг. ред. : Чернобровкін В. М., Панок В. Г. Вид. 3-тє, доп., виправ. Київ: Вид-во ПУЛЬСАРИ, 2021. 368 с.

2. Гавриш Н. В., Косенчук О. Г., Піроженко Т. О. Парціальна програма з патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку «Моя країна – Україна» (українською мовою). URL: <https://www.ranok.com.ua/ru/info-parcialna-programa-z-nacionalno-patrioticnogo-vixovannia-doskilnikiv-moia-krayina-ukrayina-39863.html> (дата звернення: 07.11.2023).

3. Дитина : Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк ; авт. кол. А. Г. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна [та ін.]; наук. ред. А. Г. Беленька; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с.

4. Дитячі ігри для зняття напруги. Перелік від Центру Громадського Здоров'я. URL: <https://nus.org.ua/news/dytyachi-igry-dlya-znyattya-naprugy-perelik-vid-tsentru-gromadskogo-zdorov-ya/> (дата звернення: 07.11.2023).

5. Допомога дітям, постраждалим внаслідок воєнного конфлікту: довідник вихователя дошкільного навчального закладу / за ред. Н. В. Пророк. Слов'янськ: ПП «Канцлер», 2015. 84 с.

6. Методичні рекомендації щодо проведення просвітницької роботи з учасниками освітнього процесу в закладах дошкільної освіти з питань уникнення враження мінами, вибухонебезпечними предметами та ознайомлення з правилами поведінки в надзвичайних ситуаціях. Лист Міністерства освіти і науки України від 25.04. 2023 № 1/4428-28. URL: https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-metodichni-rekomendaciyi-1_442822 (дата звернення: 07.11.2023).

7. Нова Українська школа. Як допомогти дітям впоратися з тривожністю. Режим доступу: URL: <https://nus.org.ua/news/yak-dopomogty-dityam-vporatysya-z-tryvozhnistyu-pid-chas-voennyh-dij/> (дата звернення: 07.11.2023).

8. Освіта України в умовах воєнного стану. Інформаційно-аналітичний збірник. МОН України. 2022. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf> (дата звернення: 07.11.2023).

9. Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні. Лист Міністерства освіти і науки України від 29.03. 2022 № 1/3737-22. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zabezpechennya-psihologichnogo-suprovodu-uchasnikiv-osvitnogo-procesu-v-umovah-voennogo-stanu-v-ukrayini> (дата звернення: 07.11.2023).

10. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція : наказ Міністерства освіти і науки України № 33 від 12.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0615736-12#Text> (дата звернення: 07.11.2023).

11. Устінова Т., Глазкова А., Донець Ю. Батьки повертаються з війни: Розповідь про сімейне відновлення. К.: 2020. 64 с.

РОЛЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТІ УКРАЇНИ

Литвин Андрій Федорович

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики
професійної підготовки
anlutvun@gmail.com

Великдан Юлія Віталіївна

старший викладач
кафедри теорії і методики
технологічної освіти
та комп'ютерної графіки
jucilenda@gmail.com

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Тема академічної доброчесності, плагіату, фабрикації, обману, списування та хабарництва є предметом серйозної турботи для багатьох освітян, незалежно від того, чи вони навчаються, працюють в сфері освіти чи мають прямий зв'язок з установами вищої освіти.

Академічна доброчесність в освіті є фундаментальною складовою, яка впливає на якість навчання та підготовку молодого покоління. Проблема полягає в поширенні актів нечесності, таких як плагіат, шахрайство під час іспитів, написанні наукових робіт та відсутності ефективних заходів для боротьби з цими явищами.

В Україні, законодавство, конкретно Закон України «Про освіту» [1], регулює забезпечення академічної доброчесності в організації освітнього процесу. Згідно зі статтею 42 [1] цього закону, академічна доброчесність представляє собою комплекс етичних принципів та правил, які обов'язкові для всіх учасників освітнього процесу під час навчання, викладання та здійснення наукової діяльності. Головною метою цих принципів і правил є підтримка довіри до результатів навчання та досягнень у галузі науки.

Концепція академічної доброчесності гармонізує з фундаментальними етичними нормами поведінки людей і формується в спільноті вчених, викладачів